

Студија о процени утицаја на животну средину Пројекта „Комплекс објеката производних погона за производњу пнеуматика са пратећом инфраструктуром“
- ОДГОВОРИ ОБРАЂИВАЧА –
на достављена мишљења / питања заинтересоване јавности

<i>Заинтересована страна</i>	Регулатовни институт за обновљиву енергију и животну средину
<i>Адреса</i>	Краља Петра 70/11, 11000 Београд
<i>Датум предаје мишљења</i>	03.09.2020.
<i>Питање/мишљење заинтересоване стране бр.1:</i>	
<p>Чланом 2. Закона о процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС“, бр. 135/04 и 36/09) прописано је да је орган надлежан за спровођење поступка процене утицаја онај орган који издаје одобрење за градњу, односно одобрење за извођење радова. Како је предмет захтева „Комплекс објеката производних погона за производњу пнеуматика са пратећом инфраструктуром“ (како и наведено у Решењу), односно, изградња комплекса објеката производних погона за производњу пнеуматика са пратећом инфраструктуром у радној зони „Југоисток II-а“, (како је наведено у Студији), Законом о планирању и изградњи („Сл. гласник РС“ 72/09,81/09, 64/10, 24/11, 121/12, 42/13, 50/13, 98/13, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19 и 9/20) („ЗПИ“), чланом 133. и 134, утврђено је да за објекте за прераду каучука на територији АП Војводине грађевинску дозволу издаје надлежни орган на нивоу АП Војводине.</p>	
<i>Одговор обрађивача Студије:</i>	
<p>Предметни комплекс производних погона за производњу пнеуматика са пратећом инфраструктуром, како је то и приказано тачком 3.3. Студије, нема објекте за прераду каучуку. Главни улазни материјал за технолошки процес производних погона који су предмет ове Студије је припремљена и прерађена гумена смеша и она чини 82,84% пнеуматика, док остале сировине које се користе у производном процесу су пре свега: арматурни слојеви (кордови) који представљају арматурна платна израђена од челичног предива (комбинација бакарних и цинк жица) или текстилног предива (вискозна, стаклена, полиестерска и полиамидна влакна), металне жице за израду стопа, средства за подмазивање опреме, итд. Материјални биланс сировина је приказан Табелом 13. у Студији из које се види да каучук не представља сировину која се користи у технолошким процесима производних погона за производњу пнеуматика.</p>	
<i>Питање/мишљење заинтересоване стране бр.2:</i>	
<p>У Студији (ОПИС ПРОЈЕКТА И ПРИКАЗ ТЕХНОЛОШКИХ ПРОЦЕСА) вулканизација је описана као хемијски процес спајања каучука и сумпора при чему се ланчасти молекули каучука повезују у тродимензионалну просторну мрежасту структуру, што има за последицу измену физичко-механичких својстава“ као и да се „Након формирања зелене гуме“ она подвргава процесу вулканизације. Вулканизација је хемијски процес спајања каучука и сумпора и тако формирани производ има велику еластичност, јачину на кидање, отпорност према проширењу, нерастворљивости у органским растварачима. Вулканизација је организована у оквиру сектора</p>	

Ц производних објеката. Вулканизацијом на јаким хидрауличним пресамa, производ се обликује пресовањем уз истовремено загревање. Такође и орган који је донео Решење недвосмислено указује да се ради о објекту за прераду каучука наводећи следеће: Предметни објекат се у Уредби о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 114/08), налази на Листи I и Листи II – пројекти за које се може захтевати процена утицаја на животну средину, под тачком 11. Гумарска индустрија – подтачка 1) Постројења за производњу и прераду гуме и каучука, и – подтачка 2) Постројења за вулканизирање природног или синтетичког каучука уз коришћење сумпора или сумпорних једињења – сви објекти.“

Одговор обрађивача Студије:

Процес вулканизације који се наводи у Студији представља једну од фаза производног процеса погона за производњу пнеуматика. У самој Студији је овај процес погрешно наведен као хемијски процес, јер се ова производна фаза сједињавања различитих гумених компоненти које су формиране у претходним процесима изградње пнеуматика (екструдирање, календирање тканином и жицом, прављење прстена) базира на физичким и механичким процесима које изазивају температура и притисак унутар преса за вулканизацију. Погрешно навођење процеса спајања гумених делова на пресамa за вулканизацију као хемијског процеса биће исправљено у ревизији Студије. Процес умешавања каучука и сумпора се дешава унутар производних погона за намешавање сировина (миксерска постројења) која ће бити обрађена засебном Студијом. Предметни пројекти се налазе на Листи II – пројекти за које се може захтевати процена утицаја на животну средину *Уредбе о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину* пре свега јер спадају под тачку 11. Гумарска индустрија – Подтачка 1) Постројења за производњу и прераду гуме и каучука, јер се у њима и врши прерада гуме.

Питање/мишљење заинтересоване стране бр.3:

Опште напомене: Поред наведеног, у делу Студије „ОПИС ПРОЈЕКТА И ПРИКАЗ ТЕХНОЛОШКОГ ПРОЦЕСА“ израђивач студије наводи следеће: „Производни погони за производњу пнеуматика користе готов производ настао у производним објектима за намешавање сировина (гумене траке) као основну сировину у свом производном процесу. Производња гума која је планирана у оквиру предметних погона обухвата следеће процесе: припрему компоненти (укључујући обраду гумене масе на екструдерима и календерима израду жичане основе), израду гумена спајањем припремљених компоненти у целину, и вулканизацију гума у готов производ“ као и „Производни процес у производном објекту ПЦР пнеуматика се наставља на процес производње из објекта БО 002 намешавање сировина за ПЦР гуме, који није предмет ове Студије. Главни улазни материјал за технолошки процес је припремљена и прерађена гумена смеша која ће се производни погон допремати из објекта БО 002“. Наиме, према члану 137. ЗПИ грађевинска дозвола издаје се за цео објекат, односно за део објекта, ако тај део представља техничку и функционалну целину, односно за више катастарских парцела или делова катастарских парцела за изградњу линијских инфраструктурних објеката. Из описа технолошких процеса датих у Студији јасно се може закључити да ваљара односно миксер, и производних погони наведени у предметној студији представљају техничку и функционалну целину комплекса објеката производних погона за производњу пнеуматика – целину у којој се обавља

производња пнеуматика, те није могуће раздвојити ове објекте, представљајући их као самосталне функционалне целине за које се могу издати посебне грађевинске дозволе, јер исти немају никакву самосталну функцију и не би били ни изграђени без главног производног објекта, са којим и чине функционалну целину.

Одговор обрађивача Студије:

Намера Инвеститора је да цео фабрички комплекс буде изграђен у три фазе, које представљају засебне технолошке и логичке целине. Сходно важећем Закону о планирању и изградњи, Инвеститор може прибећи фазној изградњи фабричког комплекса уколико фазе представљају логичку и технолошку целину. Начин на који се одређује надлежност за процес прибављања услова, сагласности и дозвола је дефинисан важећим Законом о планирању и изградњи, и предвиђа посебно одређивање надлежности за сваку технолошку и логичку целину током изградње фабричког комплекса.

На основу Члана 2. тачка 20г. важећег Закона о планирању и изградњи јасно је прописано следеће:

20г) привредно-индустријски комплекс представља целину која се састоји од више међусобно повезаних функционалних целина, односно катастарских парцела, које могу имати различиту намену у функцији производних, непроизводних или других привредних делатности, односно производње енергије. Надлежност за издавање аката за градњу у привредно-индустријском комплексу утврђује се појединачно за сваки објект у оквиру комплекса.

С обзиром на наведену могућност из члана 2. тачка 20г. Закона о планирању и изградњи, Инвеститор је целу изградњу фабричког комплекса величине 550.000 м² под објектима, поделио на три целине, и то на следећи начин:

1. прва фаза која се односи на формирање слободне зоне (има две подфазе), обухвата изградњу објекта који немају утицај на животну средину (управна зграда, портирнице, центар за рекреацију запослених, итд.) и који су ослобођени израде Студије;
2. друга фаза која се односи на израду пнеуматика (прерада гуме) (има 10 подфаза), и односи се на објекте који су обухваћени овом Студијом; и
3. трећа фаза која се односи на прераду каучука и обухвата објекте за намешавање сировина (миксерска постројења).

Прва и друга фаза су у надлежности локалне самоуправе Града Зрењанина, обзиром да чланом 133 објекти који потпадају под предмет грађевинске дозволе нису означени као објекти односно процеси од значаја за Републику Србију (прерада гуме односно израда пнеуматика), док је трећа фаза, фаза прераде каучука дефинисана као процес за чију надлежност се предвиђа покрајински секретаријат.

Обзиром на обим пројектне документације и на процедуру обезбеђења неопходних услова, сагласности и дозвола, динамика изградње комплекса ће бити сходно томе и организована. Кумулативни утицај целокупног комплекса биће приказан кроз Студију о процени утицаја треће фазе (миксерска постројења).

Питање/мишљење заинтересоване стране бр.4:

Даље, Подносилац наглашава да је комплекс који је предмет ове Студије постројење за које се у складу са Уредбом о врстама активности и постројењима за које се издаје интегрисана дозвола („Сл. гласник РС“, бр. 84/05), (4.Хемијска индустрија: 4.1 (з) синтетичка гума). У предметном

случају мора се узети у обзир дефиниција постројење из члана 2. Закона о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине („Сл. гласник РС“, бр. 135/2004 и 25/2015) која гласи: „постројење јесте стационарна техничка јединица у којој се изводи једна или више активности које су утврђене посебним прописом и за које се издаје интегрисана дозвола, као и свака друга активност код које постоји техничка повезаност са активностима које се изводе на том месту и која може произвести емисије и загађење“. Из описа карактеристика пројекта које даје израђивач студије јасно је да су комплекс који је предмет ове Студије и објекат ваљаре, односно миксера, за које Носилац студије тврди да ће „бити изграђен унутар предметног индустријског комплекса“ али „нису предмет ове Студије“ делови једног јединственог постројење за које је потребно обезбедити интегрисану дозволу. Имајући у виду одредбе Закона о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине мора се закључити да ваљара, односно миксер, комплекс који је предмет ове Студије представљају јединствено постројење.

Имајући у виду наведене прописе и чињенице које је израђивач студије изнео закључујемо да је орган надлежан за издавање грађевинске дозволе за „Комплекс објеката производних погона за производњу пнеуматика са пратећом инфраструктуром“ Покрајински секретаријат за енергетику, грађевинарство и саобраћај.

У том смислу Одељење за привреду, Одсек за заштиту и унапређење животне средине града Зрењанина није орган који је надлежан за вођење предметног управног поступка, односно за давање сагласности на предметну студију о процени утицаја на животну средину, те би свако решење које би надлежан орган издао, у том смислу било незаконито.

Одговор обрађивача Студије:

Део одговора на ово питање је дат у виду одговора на питање бр.3.

Предметни индустријски комплекс, посматран као целина коју чине објекти за намешавање сировина (миксерска постројења) која нису предмет ове Студије и објекти за производњу пнеуматика који јесу предмет Студије, не представља постројење које подлеже исходавању интегрисане дозволе према наведеној Уредби. Наиме, наведена тачка 4.1. ове Уредбе се односи на *Хемијска постројења за производњу основних органских хемикалија као што су: (3) синтетичка гума*, што предметни комплекс није, јер се унутар комплекса неће вршити производња синтетичке гуме као основне органске сировине, већ ће се ова сировина допремати и користити као улазна сировина у погону миксера.

Питање/мишљење заинтересоване стране бр.5:

Инвеститор не поседује и није приложио одговарајуће услове Покрајинског завода за заштиту природе, већ само услове које је наведени Завод (како Израђивач студије наводи у Студији, с обзиром да наведени Услови нису приложени) издао за потребе израде ПДР-а радне зоне „Југоисток II-A“

У условима Покрајинског завода за заштиту природе за потребе израде Плана детаљне регулације радне зоне „Југоисток II-A“ бр. 03-1979/2 од 03.08.2018. године наведено је следеће: „За све радове и објекте који нису обухваћени достављеном пројектом документацијом потребно је тражити посебне услове овог Завода“ и „У радним зонама (за сада непознате намене, технолошке поступке и опрему, као и времена реализације) Планом су дефинисани основни блокови који могу бити подељени на мање целине кроз даљу разраду у простору“. Из

ових навода јасно се може закључити да, приликом издавања Услова заштите природе за ПДР „Југоисток II-A“ надлежном Заводу није била позната намена, технолошки поступци, опрема, као ни време реализације пројекта у радним зонама обухваћеним ПДР-ом, те је због тога и навео да је за све радове и објекте који нису обухваћени достављеном пројектном документацијом потребно је тражити посебне услове овог Завода.

Одговор обрађивача Студије:

Исходовању Локацијских услова за потребе изградње овог дела индустријског комплекса приступило се кроз обједињену процедуру којом су сви надлежни органи контактирани и свима је достављен исти ниво документације. Покрајински завод за заштиту природе се за потребе издавања Локацијских услова није огласио са посебним условима, тако да се израђивач Студије ослонио на претходне услове који су издати за потребе израде ПДР-а радне зоне у којој је планирана изградња предметног пројекта. Овим условима није препознато да на овом локалитету постоје заштићене врсте флоре и фауне, што је чињеница која свакако није условљено врстом будућих активности које ће се обављати унутар комплекса. А имајући у виду да будући индустријски комплекс практично заузима комплетан простор радне зоне „Југоисток II-A“, израђивач је у недостатку посебних услова издатих од стране надлежног органа за потребе изградње конкретног пројекта користио услове издате за радну зону.

Питање/мишљење заинтересоване стране бр.6:

Израђивач студије у поглављу Приказ главних алтернатива које је Носилац пројекта размотрио (поглавље 4. Студије) наводи да Алтернативе у опредељењу за изградњу предметног комплекса производних погона нису биле разматране с обзиром да је планирана изградња у складу са валидном просторно-планском документацијом и у складу са условима надлежних органа и организација.

Подносилац истиче да је овако образложење израђивача студије по питању приказа главних алтернатива које је Носилац пројекта био дужан да размотри супротно одредбама садржаним у Закону о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 135/04 и 36/09) („Закон о процени утицаја“) и Правилнику о садржини студије о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 69/05) („Правилник“), а такође је и неприхватљиво да се у Студији не разматрају главне алтернативе које могу имати мање негативних утицаја на животну средину и здравље становништва.

Наиме, члан 17. Закона о процени утицаја прописује обавезну садржину студије о процени утицаја и под тачком 4. (четири) наводи приказ главних алтернатива које је носилац пројекта разматрао. Чланом 5. Правилника детаљно је прописано како треба да изгледа приказ главних алтернатива које је носилац пројекта разматрао са образложењем главних разлога за избор одређеног решења и утицајима на животну средину погледу избора садржи:

- 1) локацију или трасу;
- 2) производне процесе или технологију
- 3) методе рада;
- 4) планове локација и нацрте пројекта;
- 5) врсту и избор материјала;
- 6) временски распоред за извођење пројекта;
- 7) функционисање и престанак функционисања;
- 8) датум почетка и завршетка извођења;

- 9) обим производње;
- 10) контролу загађења;
- 11) уређење одлагања отпада;
- 12) уређење приступа и саобраћајних путева;
- 13) одговорност и процедуру за управљање животном средином;
- 14) обуку;
- 15) мониторинг;
- 16) планове за ванредне прилике;
- 17) начин декомисије, регенерације локације и даље употребе

Даље, израђивач студије наводи да је Носилац пројекта разматрао алтернативна решења у погледу техничко-технолошких карактеристика пројекта у циљу изналажења најбољих решења и мера које ће обезбедити услове за очување земљишта, површинских и подземних вода. Након разматрања алтернативних решења, Носилац пројекта се у погледу техничко-технолошких карактеристика пројекта определио за најбоље решење које ће обезбедити очување свих супстрата животне средине.

Пре свега, Подносилац скреће пажњу да израђивач студије не пружа нити једну информацију која би указала на то да је озбиљније разматрао главне алтернативе које би за последицу имале смањење утицаја на животну средину. Израђивач студије не наводи да ли је разматрао друге локације за реализацију пројекта, које би са становишта заштите животне средине имале мање негативних утицаја? Које је то производне процесе и технологију са мање утицаја на животну средину разматрао? Да ли се ради о технолошким, хемијским или неким другим процесима? На основу чега је закључено да је понуђено решење најбоље? Са којим то параметрима их је упоређивао па је дошао до закључка изнетог у Студији?

Из свега овога наведеног јасно је да осим наслова који упућује на то да је израђивач студије разматрао алтернативна решења, Студија не садржи све обавезне елементе прописане Законом о процени утицаја, те је насловни орган био дужан да поступи у складу са чланом 9. Закона о процени утицаја.

Поред свега наведеног, супротно је и Решењу у којем се наводи да Студија мора да садржи приказ главних алтернатива које је носилац пројекта разматрао.

Одговор обрађивача Студије:

Узимајући у обзир да предметни пројекат у потпуности одговара намени радне зоне у којој је планирана њенога изградња, пројектна документација је рађена у свему у складу са ПДР-ом ове радне зоне те из овог разлога нису разматране алтернативе у погледу локације и планова локације.

Имајући у виду да је технолошки процес производње пнеуматика јединствен и да је методологија производње пнеуматика практично и увек иста, нису разматране алтернативе које се тичу самог производног процеса, узимајући овде у обзир алтернативе које би требало да обраде производне процесе или технологију, методе рада, врсту и избор материјала и обим производње. Алтернативе у производном процесу могу да се тичу степена аутоматизације процеса, што зависи од одлуке инвеститора и будућег оператера, а имајући у виду да је за

предметни пројекат усвојен искључиво висок ниво аутоматизације технолошког процеса, није било потребе разматрати ниже степене аутоматизације у виду алтернатива.

Алтернативе временским одредницама овог пројекта (временски распоред за извођење пројекта, функционисање и престанак функционисања и датум почетка и завршетка извођења) нису разматране јер су коначне одреднице дефинисане од стране инвеститора пре почетка пројектовања, а нису препознате да имају значај по налазе Студије.

Алтернативе аспектима којима се предвиђа начин управљања и контроле рада пројекта (контрола загађења, одлагање отпада, управљање животном средином, обука, мониторинг, итд.) такође нису детаљно разматране јер су пројектована решења и мере које су представљене Студијом усаглашене са најбоље доступним техникама и са националним законским одредбама, чијом је применом омогућено да су утицаји предметног пројекта елиминисани у потпуности или смањени на најмању могућу меру, те из ових разлога није било потребе разматрати алтернативе којима би се обезбедили само лошији резултати.

Питање/мишљење заинтересоване стране бр.7:

Израђивач студије (Нетехнички резиме 3.4) наводи да Имајући у виду наведене отпадне материје које ће се емитовати радом комплекса погона за производњу пнеуматика, као и предложене методе третмана за поједине чиниоце животне средине, може се рећи да је утицај на животну средину контролисан и без великог значаја. Носилац пројекта, осим паушалних навода о непостојању негативних утицаја, односно минималним негативним утицајима, не доставља доказе на основу којих се поуздано може тврдити да је дошло до закључка да постројење тог капацитета неће довести до битнијих утицаја на животну средину у непосредном и ширем окружењу.

Одговор обрађивача Студије:

Намена *Нетехничког резимеа* је да на јасан, читљив и сликовит али нетехнички начин прикаже закључке који су изведени у Студији. Из ових разлога у овом документу нису изношени технички подаци, који су већ детаљно приказани Студијом, мада се тачком 3.3. овог документа приказују методе и технике које ће се користити на контроли, смањењу и елиминацији штетних утицаја предметног пројекта. На основу овога се може видети да је навођење непостојања негативних утицаја, односно да су идентификовани минимални негативни утицаји, базирано на конкретним чињеницама а не паушално.

Питање/мишљење заинтересоване стране бр.8:

Утицај на флору и фауну

Израђивач студије наводи да се локација предвиђена за изградњу постројења налази на неразвијеном, пољопривредном земљишту прекривеном ратарским културама и ливадско-травнатом вегетацијом. Оваква конфигурација терена као и близина специјалног резервата природе „Царска бара“ који се налази на удаљености од само 2 km, укључујући и реку Бегеј на удаљености од 500 m, од предметне локације, су станишта врста која се налазе у Правилнику о проглашењу и заштити строго заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Сл. гласник РС“, бр. 5/10-46, 47/11-134, 32/16-59, 98/16-97). Како и сам Израђивач студије наводи, подручје СРП „Царска бара“ спада у I категорију као заштићено подручје од међународног, националног односно изузетног значаја („Службени гласник РС“, бр. 36/09, 88/10, 91/10, 14/16 и 95/18). Према класификацији IUCN—а спада у IV категорију – станишта и друга управљана

подручја (Habitat and species management area) и обухваћена је еколошком мрежом, у складу са чланом 2. Уредбе о еколошкој мрежи („Службени гласник РС“, бр. 102/10).

Специјални резерват природе „Царска бара“ поседује и следеће међународне статусе: Рамсарско подручје („Службени лист СФРЈ“ бр. 9/1977), ИБА подручје (Important bird area), ИПА подручје (Important plants area), Емералд мрежа станишта (потенцијално Натура 2000 станиште). Невероватно је да након навођења статуса заштите које поседује СРП „Царска бара“ како у домаћем, тако и у међународном законодавству, Израђивач студије изјављује да узевши у обзир предочене факторе, не очекује појава заштићених примерака флоре и фауне на предметној локацији!! Тиме се у потпуности занемарује чињеница да се у непосредној близини на само 2 км од предметног простора налази Специјални резерват природе „Царска бара“, који је обухваћен еколошком мрежом, у складу са чланом 2. Уредбе о еколошкој мрежи. Члан 6 у вези са прилогом 3 наведене Уредбе прописује да се у циљу заштите еколошке мреже морају предузети мере којима се обезбеђују спречавање, односно смањење, контрола и санација свих облика загађивања. С тим у вези, Израђивач студије је био дужан да, у складу са Правилником, таксативно и потпуно наведе мере којима обезбеђује спречавање, односно смањење, контролу и санацију свих облика загађења подручја специјалног резервата природе „Царска бара“ насталих као последица производње и прераде гума. У самом резервату, у различитим периодима током године, обитава, гнезди се, насељава, приземљава, борави током миграција и лови 239 врста птица, те је ово подручје са највише забележених врста птица у Републици Србији. Од укупног броја птица 207 врста спада у строго заштићене врсте према Правилнику о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива. Нити је Израђивач студије разматрао одредбе наведеног Правилника, нити је разматрао утицај на птице које спадају у покретљиве врсте и није показао а који начин је закључио да птице неће користити простор на коме се реализује пројекат за прелетање, одмарање или лов. Носилац пројекта не поседује одговарајуће услове Покрајинског завода за заштиту природе, те остаје нејасно на основу којих чињеница израђивач студије закључује да се на предметној локацији не очекује појава заштићених примерака флоре и фауне?

Такође, као што је Подносилац већ образложио, услови заштите природе из 2018. године издати су за ПДР радне зоне „Југоисток II-A“ од стране Покрајинског Завода за заштиту природе из Новог Сада, а не за локацијске услове за изградњу постројења обухваћених Студијом. Према Закону о процени утицаја на животну средину, Носилац пројекта је дужан да приложи Решење надлежног Завода за заштиту природе о условима заштите природе за предметни пројекат, у коме би било установљено присуство или одсуство строго заштићених и/или заштићених врста и њихових станишта као и мере за њихову заштиту.

Одговор обрађивача Студије:

Одговор у вези неисходованих посебних услова Покрајинског Завода за заштиту природе је дат у одговору на питање бр.5.

Студијом је показано да предметни објекти за производњу пнеуматика неће имати негативан утицај на аспекте животне средине, а пре свега на квалитет ваздуха као најзначајнији медиј животне средине за птичји свет, јер ће бити осигурано испуштање емисија у ваздух испод прописаних граничних вредности. Како је прописано *Законом о заштити животне средине*, оптерећење животне средине представља појединачни или збирни утицај активности на животну средину које се може изразити као дозвољено уколико је у оквиру граничних вредности. Такође, Закон прописује и заштиту ваздуха која се остварује, између осталог,

смањењем загађивања ваздуха загађујућим материјама испод прописаних граничних вредности. Имајући у виду да је за предметни пројекат предвиђено испуштање емисија само испод прописаних граничних вредности, може се констатовати да нема негативног утицаја по живи свет. Поред тога, удаљеност наведеног осетљивог рецептора од индустријског комплекса и смер дувања доминантних ветрова имају повољан ефекат на елиминисање утицаја на живи свет.

Како се и наводи у самом питању приликом позивања на Уредбу о еколошкој мрежи, овом Уредбом се прописује да се у циљу заштите еколошке мреже морају предузети мере којима се обезбеђују спречавање, односно смањење, контрола и санација свих облика загађивања. Студијом је показано како инвеститор планира да предузме и осигура мере којима ће овај захтев из Уредбе бити испоштован.

Питање/мишљење заинтересоване стране бр.9:

Израђивач студије наводи и да „Проширење комуналне канализације није планирано за потребе реализације пројекта“. Овим се намеће питање да ли је израђивач студије детаљније анализирао постојеће капацитете канализационе мреже града Зрењанина, као и да ли су њихови тренутни капацитети довољни да прихвате отпадне воде које ће настајати као производ рада фабрике гуме без негативних ефеката на већ постојеће кориснике и саму канализациону мрежу? На основу којих података је израђивач студије закључио да није потребно проширење комуналне канализације?

Такође, с обзиром да је планирано прикључење на градску водоводну мрежу на систем радне зоне „Југоисток I на северу“ није јасно зашто израђивач студије не разматра како ће прикључење производних погона овог капацитета утицати на постојеће водоснабдевање становништва града Зрењанина. Потребно је навести како ће просечна дневна експлоатација воде утицати на снижење пијезометарског нивоа у бунарима. У Студији се наводи и да ће се вода на предметном простору дистрибуирати као вода за пиће али и за санитарне, противпожарне и технолошке потребе индустријског комплекса. Укупна количина потребна за несметано функционисање индустријског комплекса је 4.665 m³ на дан. Из приложеног није могуће закључити који је однос техничке и пијаће воде који ће се користити у производном поступку, као и са којих ће се извора снабдевати.

Подносилац овим путем напомиње да то што израђивач студије паушално наводи да ће Носилац пројекта поштовати прописе које је сваки инвеститор у Републици Србији дужан да поштује, не значи да реализација пројекта неће производити негативне утицаје на животну средину.

Одговор обрађивача Студије:

Услови за прикључење и пројектовање индустријског комплекса за производњу гума су добијени од стране ЈКП „Водовод и канализација“ Зрењанин 21.04.2020. у оквиру обједињене процедуре исходавања услова од надлежних органа, и налазе се приложени уз Студију. Условима је прописан начин и место прикључења, максималне количине отпадних вода које се могу испустити из предметног индустријског комплекса као и захтеви у вези квалитета испуштених вода. Услови нигде на наводе потребу проширења комуналне канализације за случај када је испоштован максимални дозвољени проток и из овог разлога Студијом није ни обрађена ова могућност.

Такође, овим условима издатим од ЈКП-а је предвиђено и прикључење на водоводну мрежу (начин, инсталације, пречници, материјали, шахтови, итд.). Идејним решењем је предвиђени максимални захтев за водоснабдевањем будућег комплекса од 64 литара у секунди, односно на основу захтеваних 4.655 кубних метара на дан долази се до просечних око 54 литара у секунди. Како се наводи у условима издатим од ЈКП-а, пропусна моћ цевовода хидрауличног пречника Ø350 mm са којег се снабдева водом РЗ Југоисток I и даље РЗ Југоисток II, насеља Ечка, Стајићево, итд. у оптималним условима рада је 20–90 l/s. ЈКП није предвидео никакве додатне услове или ограничења у снабдевању комплекса водом у издатим условима, али је децидно наведено место прикључења са прикључком димензија DN100, на градску водоводну мрежу. У сваком случају и у циљу обезбеђивања нормалног и несметаног производног процеса, инвеститор ће размотрити и инвестирање у сопствено водоснабдевање изградњом/бушењем бунара, поштујући законске одредбе прописане релевантном законском регулативом која уређује област хидрогеолошких истраживања и експлоатације подземних вода и при чему би капацитет захвата воде из бунара био одређен након и на основу спроведених истражних радова и одобрених резерви подземних вода.

Студијом су наведене и детаљно описане све мере, како организационе тако и техничко-технолошке, које су планиране да буду примењене у циљу смањења тј. елиминације утицаја, за сваки аспект животне средине за који је препознато да предметни пројекат може имати значај. Такође, наведене су и све важеће законске одредбе којих инвеститор има обавезу да се придржава, у опсегу колико је то примењиво за предметне активности. На овај начин је елиминисано паушално навођење обавеза, већ су све наведене обавезе оправдане претходно извршеним увидом у врсту и тип активности и анализу обима и величине утицаја.

Питање/мишљење заинтересоване стране бр.10:

Израђивач студије приликом навођења мера заштите ваздуха наводи да ће Носилац пројекта бити дужан да обезбеди континуална мерења уколико за то постоји обавеза. Уредба о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух из стационарних извора загађивања, осим постројења за сагоревање („Сл. гласник РС“, бр. 10/15) прецизно прописује у којим случајевима је оператер (у конкретном случају Носилац пројекта) дужан да обезбеди да се на стационарном извору загађивања инсталира опрема са мерним уређајима који континуално одређују масену концентрацију загађујућих материја. Израђивачу студије су морали бити унапред познати капацитети производних и технолошких постројења, те је могао и морао да пружи конкретне и прецизне информације о мерама које је Носилац пројекта дужан да предузме.

Одговор обрађивача Студије:

На основу података из пројектне документације, не постоји потреба увођења обавезе континуалних мерења. Студија ипак не одбацује могућност да ће током експлоатације пројекта доћи до измена у технолошком процесу или ће се периодичним мерењима документовати прекорачења масених протока којима ће бити иницирана инсталација уређаја за континуално мерење емисија у ваздух. Из овог разлога, Студија као условну меру наводи обезбеђивање континуалних мерења емисије ако се за то појави обавеза, на основу резултата периодичних мерења емисије у условима највећег оптерећења рада стационарног извора загађивања.

Питање/мишљење заинтересоване стране бр.11:

Такође, приликом навођења мера заштите ваздуха које је Носилац пројекта дужан да поштује, Израђивач студије наводи само оне мере које је сваки инвеститор у Републици Србији дужан да поштује, не наводећи посебне мере заштите које би биле прилагођене за конкретна постројења која су предмет ове Студије. Дакле, израђивач студије, осим поштовања позитивних прописа Републике Србије не предвиђа нити једну другу обавезу коју је Носилац пројекта дужан да предузме у циљу заштите ваздуха. Ово је нарочито значајно имајући у виду да се као главни полутанти из будућних технолошких емитера истичу ксилен и озон, који могу имати озбиљне штетне последице по здравље и живот људи, као и негативан утицај на животну средину.

Одговор обрађивача Студије:

Наведене мере, посебно за аспект заштите ваздуха, су у потпуности одређене за конкретна постројења која су предмет Студије. Осим општих мера којих је инвеститор у обавези да се придржава као и сваки други индустријски оператер у Републици Србији који управља стационарним емитерима у ваздух из производног процеса, а које обухватају обавезе редовне контроле-мониторинга и извештавања надлежних органа, обавезе које се тичу конкретних постројења са аспекта испуњења граничних вредности су прописане Уредбом о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух из стационарних извора загађивања, осим постројења за сагоревање (Сл. гласник РС, бр. 111/2015) и као такве су наведене у Студији. Студијом је детаљно приказано на који начин је обезбеђено испуштање главних полутаната испод прописаних граничних вредности, чак и за пројектовани случај када су улазне концентрације полутаната испод прописаних граничних вредности и без третмана, чиме је елиминисан негативан утицај на квалитет ваздуха и живи свет.

Питање/мишљење заинтересоване стране бр.12:

Утицај на климатске карактеристике: Израђивач студије наводи да „изградња и рад индустријског комплекса за производњу гуме неће имати негативан утицај на климатолошке факторе предметног региона“. Овај став нарочито аргументује тиме што ће се за рад котлова користити искључиво природни гас као еколошки најприхватљивије еколошко гориво. Иако није јасно на које научне изворе се израђивач студије позива када класификује еколошку прихватљивост фосилних горива он пропушта да примети да у савременом друштву постоје технологије које за загревање воде или добијање топлотне енергије користе обновљиве изворе енергије чија еколошка прихватљивост је далеко већа у односу на било које фосилно гориво. Поређењем емисија које настају спаљивањем мазута, угља и природног гаса израђивач студије лако долази до закључка да је природни гас прихватљивији од мазута и угља. Израђивач студије није пружио доказе да су технолошка решења за које се определио заиста „еколошки најприхватљивија“. Овде је довољно да скренемо пажњу на закључај из ПДР-а радне зоне „Југоисток II-A“ који указује да се: „град Зрењанин налази у зони са интензитетом сунчевих зрачења од око 1450 kWh/m² што указује на могућност коришћења сунчеве енергије путем соларних колектора за припрему потрошне топле воде и примену фотонапонских модула за производњу електричне енергије, како на јавним, тако и на стамбеним објектима, и то првенствено за задовољење сопствених потреба. ПДР даље наводи да је „коришћење енергије сунце могуће на свим изграђеним и неизграђеним осунчаним површинама у обухвату плана“. Међутим, Носилац пројекта се чврсто опредељује за гас и при том истиче да се ради о еколошки најприхватљивијем решењу.

Одговор обрађивача Студије:

За потребе рада технолошких потрошача паре у целом комплексу користи се сувозасићена пара радног притиска 20 бар(г). Ову пару није могуће обезбедити помоћу соларних централа.

Питање/мишљење заинтересоване стране бр.13:

Подаци о техничким недостацима или непостојању одговарајућих стручних знања и вештина или немогућности да се прибаве одговарајући подаци: Израђивач студије је показао да недовољно познаје прописе у области заштите животне средине, пре свега начела предострожности у животној средини, као и да у одређеним сегментима Студије није разумео шта се од њега очекује, односно да није имао довољно стручног знања за састављање овако комплексне студије. Наиме, начело предострожности је једно од основних начела у области заштите животне средине, дефинисано чланом 9. Закона о заштите животне средине, које се остварују проценом утицаја на животну средину и коришћењем најбољих расположивих и доступних технологија, техника и опреме. Израђивач студије не доставља доказе да се ради о најбољим доступним технологијама, он чак ни не разматра друге технолошке и производне поступке, што је супротно Закону о процени утицаја на животну средину и правилнику који регулише садржину студије о процени утицаја на животну средину.

Одговор обрађивача Студије:

За пројектовани технолошки процес – прераду гуме, гумарску индустрију, не постоје прописане најбоље доступне технике (БАТ-ови). И поред тога, технологије које су пројектоване за смањење отпадних емисија, како у ваздух тако и у воде, представљају уопштено најбоље доступне технике за смањење загађења из хемијских индустријских постројења, и те технике су детаљно описане и приказане у Студији. Ефекат елиминације односно смањења полутаната који су приказани у Студији није паушално наведен већ се заснива на подацима преузетим из консултованих БАТ докумената. Други технолошки и производни процеси нису разматрани кроз саму Студију јер се већ у пројектној фази дошло до решења којима је омогућена елиминација негативних утицаја на животну средину предметног пројекта па није било потребе наводити решења којима би се показала решења са лошијим утицајем по животну средину.

Питање/мишљење заинтересоване стране бр.14:

Поред тога, чланом 19. Закона о процени утицаја утврђено је да је: „Правно лице и предузетник (који израђује студију о процени утицаја) дужно да за израду студије о процени утицаја образује мултидисциплинарни тим састављен од лица која поседују доказ о квалификацији за израду студије о процени утицаја, односно за области које су предмет студије у чијој изради учествују“. Израђивач студије нигде не наводи доказе о квалификацијама стручног тима за обраду података о природним добрима, заштићеним биљним и животињским врстама и њиховим стаништима, због чега је опис флоре, фауне и заштићених биљних и животињских врста, као и утицаја пројекта на њих, неприхватљиво површан и неутемељен у проверљивим изворима и чињеницама. Поред тога, израђивач студије не наводи квалификације стручног тима за обраду података о утицају постројења обухваћених овом студијом на достизање климатских циљева и усклађивање са међународним прописима у области климатских промена које је Република Србија потписала и ратификовала. Такође, израђивач студије није приложио доказе да поседује довољно знања из области хемијских производних процеса и технологија.

Стога, у складу са Правилником о садржини студије, израђивач је био дужан да наведе да није имао стручна знања и да образложи на који начин је решио овај недостатак.

Одговор обрађивача Студије:

Важећа законска регулатива која дефинише потребу, начин и методе израде процене утицаја на животну средину, *Закон о процени утицаја на животну средину*, не прописује захтеве у погледу кадровских капацитета које је потребно да испуни тим израђивача Студија о процени утицаја на животну средину. Тим који је радио на изради ове Студије формиран је од стручњака који имају завидно, дугогодишње искуство у различитим сферама консултантског посла у заштити животне средине и безбедности и здрављу на раду.

Тим који је радио на предметној Студији је формиран на основу Решења о одређивању обима и садржаја Студије, предметног технолошког поступка, предвиђених врста сировина, метода и технологија планираних на смањењу утицаја, карактеристика предметне локације, итд. Тим су чинили:

- дипломирани географ заштите животне средине који поседује 10 година искуства у консултантским пословима заштите животне средине и БЗР-а,
- дипломирани инжењер технологије са положеним стручним испитом за послове БЗР-а и заштите од пожара и са преко 35 година искуства како на производним и руководећим функцијама у великим хемијским постројењима тако и на консултантским пословима заштите животне средине и БЗР-а, а пре свега хемијског удеса (СЕВЕКО постројења),
- лиценцирани дипломирани просторни планер са преко 20 година искуства,
- дипломирани инжењер машинства, лиценциран за аспекте енергетске ефикасности у индустрији и изградњи, са преко 7 година искуства,
- лиценцирани дипломирани инжењер геологије – хидрогеолог, са скоро 15 година искуства у консултантским пословима заштите животне средине и БЗР-а, и
- машински техничар са преко 10 година искуства у консултантским пословима заштите животне средине и БЗР-а.

Највећи део тима је своја искуства стицао у најразноврснијим индустријским постројењима на простору бивших република Југославије и југоисточне Европе, укључујући и више постројења гумарске индустрије у земљи и региону (ЕУ).

Студијом је детаљно приказан биљни и животињски свет у окружењу предметне локације, нарочито локације заштићених природних добара. Имајући у виду да према расположивим условима које је издао надлежни Покрајински завод за заштиту природе на предметној локацији не постоје заштићене врсте флоре и фауне, процењено је да није било потребе за укључивањем посебних стручњака из ове области у тим израђивача Студије јер и није било прописаног материјала на самој локацији који би могао да буде предмет обраде од стране тих стручњака. Сагледавањем пројектне документације и предвиђених решења за третман, пре свега отпадних емисија у ваздух и воде, стекао се увид да су предложена решења адекватна обиму и капацитету пројекта и да ће применом тих решења бити омогућена елиминација штетних утицаја на аспекте животне средине, како на самој локацији тако и у окружењу, па узимајући у обзир климатске и природне карактеристике предметне локације и њеног окружења, очекиване утицаје и предложене мере, није препозната потреба ангажовања посебних стручњака из области флоре и фауне.

Важећом законском регулативом, укључујући *Закон о процени утицаја на животну средину*, *Правилник о садржини студије о процени утицаја на животну средину* као и *Закон о*

заштити животне средине, нису дефинисани ни алати ни методологија за спровођење анализе о климатским променама.

Како је горе у овом одговору већ наведено, један од чланова тима је и дипломирани инжењер технологије са одсека органске хемије, група за примарне и секундарне петрохемијске производе. Ангажовани стручњак поседује преко 35 година искуства, примарно на производним и руководећим функцијама у великим хемијским постројењима а у последњих више од 15 година на консултантским пословима заштите животне средине и БЗР-а. Активно је учествовао у процени и изради докумената која обрађују хемијски удес у неким од најзначајнијих и уједно најризичнијих индустријских локација у републици - СЕВЕСО постројења. Укључивањем овог стручњака у тим израђивача Студије, сматрамо да је на адекватан начин одговорено на потребе сагледавања и анализирања свих елемената процеса, предложена технолошка решења, предложена решења за смањење утицаја, удесне ситуације, али и на општу безбедност запослених.

Драган Ковачевић, директор
ENACTA DOO BEOGRAD-VRAČAR